

Görsel Sanatlar (Resim-İş) Öğretmenliği Özel Yetenek Seçme Sınavları İçin Düzenlenen Görsel Algı Testlerinin Akademik Başarıyla İlişkisi*

Received/Geliş: 07/04/2016
Accepted/Kabul: 29/09/2016

Selahattin YILMAZ**

Öz

Eğitim fakülteleri, güzel sanatlar eğitimi bölümleri, görsel sanatlar öğretmenliği (Resim-iş) programlarına öğrenci seçme amacıyla yapılan özel yetenek sınavları model ve yöntemleri kurumdan kuruma değişmesine karşın, figürden desen ve imgesel tasarım yöntemleri eleme ve yerleştirmede yaygın olarak kullanılmaktadır. Bir sınav modeli, tanımlanan nitelikteki bireyleri ayırt edici olmalıdır. Görsel sanatlar öğretmenliği programına alınacak adayların istedik niteliklerinin tanımlanması, özel yetenek sınavı modelinin oluşturulmasında yol gösterici olabilir. Araştırma, sorgulama, problem çözme, yaratıcı düşünme, duyarlılık, kesintisiz üretme, insan sevgisi, toplumsal ve bireysel sorumluluk sanat eğitimcisi adaylarını tanımlamada akla ilk gelen kavramlardır. Ayrıca bu adaylardan, bilişsel, duyuşsal, devinışsel ve sezgisel alanda gelişmeye açıklık beklenir.

Figürden desen ve imgesel tasarım yöntemleri adayların istedik niteliklerini ölçüp ölçmediği tartışma konusudur. Bu nedenle Batı Karadeniz Bölgesindeki bir üniversitenin görsel sanatlar eğitimi programı özel yetenek sınavları için bir model oluşturulmuş ve hazırlanan model bir süre uygulanmıştır. Model figürden desen ve imgesel tasarımın yanında görsel algı testi, portfolyo değerlendirmesi ve görüşmeyi içermektedir.

Modelin uygulandığı yıllardaki araştırmacının sorumluluğunu yüklediği bir çalışma grubu tarafından hazırlanan görsel algı testleri; ortak özellikleri seçme, farklıyı ayırt etme, parçalardan bütün oluşturma, diziyi tamamlama, sınıflama, şekiller arasındaki ilişkiyi seçme, görünmeyen alanı tahmin etme, kesitler, açılımlar, uzayda dönme gibi analiz ve sentez düzeyinde düşünme becerilerini ölçmeye yönelik sorulardan oluşturulmuştur. Testlerin hazırlanmasında yurtiçi ve yurtdışı kaynaklar kullanılmış, aday sorular hazırlanmış, akran gruplarına uygulanmış, soruların ayırıcılık gücü hesaplanmış, ayırıcılık gücü yüksek olan sorular seçilip, uzman görüşü alınarak testlere son hali verilmiş, akran gruplarına uygulanarak geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır.

Bu araştırmada görsel sanatlar öğretmenliği programına kayıt yaptıran öğrencilerin görsel algı test puanları ile birinci sınıf ve dördüncü sınıf akademik başarı puanları arasındaki ilişki sorgulanmıştır. Araştırma sonunda adayların test puanları ile birinci

* ÇOMÜ II. Ulusal Güzel Sanatlar Eğitimi Sempozyumunda sunulan "Resim-iş öğretmenliği özel yetenek sınavlarında görsel algı testlerinin yeri" başlıklı sözlü bildirinin genişletilmiş halidir.

**Dr. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü. sartyilmaz@gmail.com,

sınıf ve mezuniyet akademik başarıları puanları arasında yüksek düzeyde korelasyon olduğu sonucuna ulaşılmış; bu sonuçlar doğrultusunda özel yetenek seçme sınavlarında bu tür testlerin kullanılabilirliğine ilişkin öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Görsel sanatlar, Özel yetenek sınavı, Görsel algı testi

The relation between visual perception tests organized for special talent exams and academic achievement in art teaching program

Abstract

Although the models and methods for *special talent exams* implemented to select students for art teaching program in education faculties are different at each institution, designing from figure and imaginative design methods are widely used in elimination and/or placement. These methods must measure the defined qualifications of the candidates. Therefore, a model was created and implemented to art teaching program special talent exams in a university in the Western Black Sea Region for a period of time. The model included visual perception test, portfolio assessment and interviews in addition to drawing and imaginative design.

Visual perception tests which are prepared by a work group including the researcher of the subject are composed of questions that aim to quantificate test skills such as selecting common traits, discriminating differences, forming a whole from parts, completing sequences, classifying, selecting the relationship among shapes, estimating the invisible area and thinking skills at analysis and synthesis level including sections, expansions and spatial rotation. The study examined the relationship between art teaching program students' visual perception test scores and their academic achievement scores. The study utilized Pearson Correlation, Post Hoc Analysis and ANOVA statistics and the results point to a high level relationship between academic achievement scores for first year and graduation and visual perception test scores.

In this study the relationship between first and fourth class academic achievement scores and visual perception test scores of students enrolled in the art teaching program has been questioned.

The study found high level correlation between academic achievement and test scores of the candidates; this result in line proposals were developed about the availability of such tests for special talent exams.

Keywords: Visual arts, Special talent exams, Visual perception tests

Giriş

Eğitim fakültelerinin görsel sanatlar öğretmenliği programlarına öğrenci seçmek amacıyla yapılan özel yetenek sınavlarının yöntem ve aşamaları üzerine yoğun tartışmaların yapılmasına karşın ortak bir sınav modeli düşüncesine ulaşılamamıştır. Sınavların omurgasını oluşturan canlı modelden desen ve imgesel tasarımın yanında sözel anlatım becerilerinin ve sanat kültürünün ölçüldüğü açık uçlu sorulardan oluşan sınav türlerinin yanında, çoktan seçmeli testler, görüşme, görsel belleklerinin ölçüldüğü farklı sınav türlerinden yararlanıldığı bilinmekte ve bu konu sıklıkla gündeme gelmektedir. Adayların alan ve alan dışı gibi farklı ortaöğretim programlarından mezun olmaları tartışmaya yeni boyutlar kazandırmaktadır. Görsel sanatlar öğretmenliği programına başvuran adayların büyük bir kısmının hazırlık kurslarına katılarak hazırlandığı bilinmekte; dolayısıyla sınavlarda öğrencilerin ortaöğretim kurumlarındaki kazanımlarının yanında okul dışında elde ettiği becerilerin ölçüldüğü tartışmalara konu olmaktadır.

Hazırlık kurslarının bir kısmı uzun süreli ve akademik düzeyde programlarla adayları eğitirken, niteliklerinin tartışmalı olduğu bir kısım kurslar salt yetenek sınavlarına yönelmekte; yükseköğretime geçiş sınavları sonunda herhangi bir yükseköğretim kurumuna yerleşemeyen gençlerin umut kapısı olmaktadır. Bu tür kurslarda desen ve imgesel tasarıma yönelik çalışmalar yapılmakta, estetik ve sanatsal kültürlenmeye yönelik etkinlikler göz ardı edilmektedir. Üstelik devrimsel alandaki yanlış öğrenmelerin yeni öğrenmelere ket vurduğu ve bunların düzeltilmesinin yeni öğrenmelerden daha zor olduğu bilinmektedir. Öztürk'ün (2007) belirttiği gibi özel yetenek sınavları desenlerinde birbirine benzer figürlere, mekanlara ve motiflere rastlanmaktadır. Özel yetenek seçme sınavları hazırlık kurslarında birbirine benzeyen figürlerin, mekanların ve motiflerin tekrar tekrar yaptırılarak aday öğrencilere ezberlettirilmektedir. Özel yetenek sınavlarında çizilen desenler irdelendiğinde, desenleri adayların hazırlandıkları bazı kurslara göre gruplandırmak da olasıdır.

Diğer taraftan görsel sanatlar alanındaki ölçme ve değerlendirmede somut ölçütler belirlense bile tümüyle öznellikten arındırılmamaktadır. Kırışoğlu'nun yaptığı bir çalışmada belirtildiği gibi aynı desen 20-100, 40-100 ya da 25-100 arasında değişen puanlarla değerlendirilebilmektedir (Kırışoğlu,

1995, 115). Öznellik, kurumların ya da değerlendirme jürisi üyelerinin beklentilerindeki farklılıklar olarak görülebilir; kimileri gelişmeye açıklığı temel alırken, kimileri olgunlaşmayı önemsemektedir. Genellikle desen ve imgesel tasarım gibi iki aşamadan oluşan özel yetenek sınavlarında eleme desenden mi yapılmalı, imgesel tasarımdan mı sorusu da tartışılması gereken bir sorudur.

Araştırmanın yürütüldüğü üniversitenin görsel sanatlar öğretmenliği programları özel yetenek sınavlarında bir süre imgesel tasarım eleme basamağının ölçütlerinden biri iken sonrasında figürden desen eleme ölçütü olarak kullanılmaktadır. Tablo 1 deki örnek notlarda görüldüğü gibi bazı adayların desen puanlarıyla imgesel tasarım puanları arasında farklar dikkat çekicidir. İmgesel tasarım ve figürden desen sınavlarının eleme ve seçme amaçlı yer değiştirilmesi durumunda, bu adaylardan hiçbiri eleme aşamasını geçemeyecek ve görsel sanatlar öğretmenliği programında öğrenim görme hakkını elde edemeyecektir.

Tablo 1. Eleme sınavının imgesel tasarımdan ve figürden desenden yapıldığı iki ayrı sınava giren adayların imgesel tasarım ve desen sınavı puanlarından örnekler

Sınavlar		Örnek puanlar					
A sınavı	Eleme sınavı	İmgesel Tasarım	96	89	88	88	85
	Seçme sınavı	Desen	32	35	45	29	28
B sınavı	Eleme sınavı	Desen	95	93	95	98	96
	Seçme sınavı	İmgesel Tasarım	51	46	50	52	45

Tablo 1 deki örneklerde görüldüğü gibi; eleme sınavının imgesel tasarım yoluyla yapıldığı sınavda 85 le 96 arasında puan alan adayların figürden desen puanları 28 le 45 arasında değişmektedir. Eleme sınavının figürden desen yöntemiyle yapıldığı başka bir sınavda da benzer bir durum söz konusudur. Desen sınavından 93 ile 98 arasında puan alan adayların imgesel tasarım puanları 46 ile 52 arasındadır. Dolayısıyla başarı taban puanının 55 olduğu bir sınav sisteminde eleme ve seçme sınavlarının yer değişmesi durumunda yukarıda puanları belirtilen öğrencilerin başarısız sayılması olasıdır.

Burada vurgulanması gereken desen ve imgesel tasarım sınavlarının eleme ve seçmeden çok adayların hangi özelliklerini ölçtüğü ve yetenek kavramına yüklenen anlamdır. Söz konusu bu sınavlardaki çizimler dikkatli çözümlenmelerle adayların kişiliği hakkında ipuçları elde etmek olasıdır.

Kişilik kuramcılarında Jung, kişilikte dışadönüklük (extraversion) ve içedönüklük (introversion) olarak iki temel yönelim olduğunu ileri sürer. Jung'a (1971) göre, insanda dört temel psikolojik işlev vardır. Bunlar düşünme, hissetme, duyumsama ve sezmedir. İçedönüklük dışadönüklük tutumları, dört temel işlevle birlikte düşünülünce düşünen dışadönük, hisseden dışadönük, duyumsayan dışadönük, sezgisel dışadönük, düşünen içedönük, hisseden içedönük, duyumsayan içedönük ve sezgisel içedönük tipler olarak sekiz ayrı kişilik tipi ortaya çıkar (Yanbastı, 1990). Read (Akt. San, 1977, 55) dışadönüklük ve içedönüklüğü öznel ve nesnel tutumlar olarak tanılamakta, birey çocukluk döneminde öznel bir tutuma sahipken, zamanla nesnel tutumlara yöneldiğini, ancak bu iki tutumdan birinin başat olduğunu belirtmektedir. Söz konusu kişilik tipleri sanatsal üretimde nesnel/öznel gerçekçilik, nesnel/öznel gerçeküstüçülük, nesnel/öznel dışavurumculuk ve nesnel/öznel sezgicilik olarak sekiz görsel anlatım yaklaşımı olarak karşımıza çıkar (Bkz. San, 1977, 66-72). Diğer taraftan kişilikle gerek sanatsal gerekse akademik başarı arasında bir bağlantı olduğu bilinmektedir. Başarılı bireylerin genel olarak; kendini tanıyan, sorumluluk alabilen, amacını belirleyen, bir problem karşısında iyice düşünerek hareket eden, zamanı iyi kullanan, dinlemeyi, gözlemeyi, susmayı bilen, yardım isteyebilen, başarılarıyla övünen ve başarısızlık karşısında yılmadan çalışmalarına devam eden, sebepleri dışında değil içinde arayan, kendini bir işe adayabilen ve kararlı olan bireyler olduğu belirtilmektedir (Davaslıgil, 1990, Baltaş, 1997; Köse, 1998; akt. Kağan Keskin ve Yapıcı, 2008). Dolayısıyla yükseköğretim öncesi dışadönüklük-içedönüklük ya da nesnellik ve öznellik karşıtlıklarından birinin baskın olarak belirginleştiği, bunun da onların sanatsal çalışmalarındaki seçimlerini etkilediği, bunun ergenlerin sanatsal üretimlerinde nesnel ya da öznel tutum geliştirmelerine neden olduğu söylenebilir. Bu durumda nesnel/yansıtmacı tipler mi yoksa öznel/dışavurumcu tipler mi yetenekli algılanacağı üzerinde tartışılması gereken ayrı bir boyuttur. Tablo 1'deki desen ve imgesel tasarım puanları arasındaki önemli farkın ve Kırıçoğlu'nun çalışmasındaki aynı çalışmaya verilen puanlar arasındaki farkların yukarıda tartışılan kişilik özellikleri yaklaşımlarından kaynaklandığı çıkarımı yapılabilir. Bu nedenle adayların desen ve imgesel tasarım çalışmalarının birlikte değerlendirilmesi gerektiği söylenebilir.

Görsel sanatlar eğitiminde ölçme konusunda Kırıçoğlu (1994, 116) bir ürünün iki bileşenden oluştuğunu; bunlardan birinin teknik beceri ya da ustalık, diğerinin ise estetik ve anlatım olduğunu belirtmektedir. Yetenek sınavlarında ölçülmesi gereken bu iki bileşendir (Eisner'dan akt. Kırıçoğlu 1994, 117). Başka bir deyişle duyarlılıkla beslenen ustalıktır. Ancak özel yetenek sınavlarında bu iki boyut temel alınsa bile öğretmen yetiştiren programlarda öğrencilerin başarılı olmalarının ölçütü olduğunu söylemek de olası değildir. Figürden desen ve imgesel tasarım yöntemlerini temel alan sınav sistemiyle seçilen adayların sınav başarılarıyla akademik başarıları arasında korelasyon olmadığına ilişkin araştırmalar bulunmaktadır. Örneğin; Çakan ve Kaplan'ın (2007) yaptığı bir çalışmada adayların yetenek puanlarıyla birinci sınıf sonundaki başarıları arasında bir ilişki bulunamadığı belirtilmektedir. Bir sınav modeli, tanımlanan nitelikteki bireyleri ayırt edici olmalıdır. Görsel sanatlar öğretmenliği programına alınacak adayların istendik niteliklerinin tanımlanması, özel yetenek sınavı modelinin oluşturulmasında yol gösterici olabilir. Görsel sanatlar öğretmenleri ve dolayısıyla adaylardan beklenen ve öğretmen eğitimi öncesi biçimlenmeye başlayan mesleki inanç, değer, tutum, mizaç ve karakter özellikleri, iletişim becerileri gibi kişilik özellikleri (Bkz. Yılmaz, 2015) yanında araştırma, sorgulama, problem çözme, yaratıcı düşünme, duyarlılık, kesintisiz üretme, insan sevgisi, toplumsal ve bireysel sorumluluk sanat eğitimcisi adaylarını tanımlamada akla ilk gelen kavramlardır. Bu nedenle ilgi ve tutum ölçekleri, kişilik testleri ve psikolojik testler özel yetenek sınavlarında kullanılabilecek ölçme tekniklerindedir (Yılmaz, 2015). Özel yetenek sınavlarında ölçüt zenginliği nitelikli öğrenci seçiminde etkili olabilir.

Araştırmanın yürütüldüğü üniversitenin görsel sanatlar öğretmenliği programları özel yetenek sınavları için bir model geliştirilmiş; model, figürden desen ve imgesel tasarımın yöntemlerinin yanında görsel algı testi, portfolyo değerlendirmesi ve görüşmeyi içermektedir. Bir süre imgesel tasarım ve görsel algı testi elemede, desen, görüşme ve portfolyo değerlendirme seçme aşamalarında kullanılmıştır. Daha sonra desen elemede, diğer yöntemler seçmede kullanılmıştır. Modelin uygulandığı yıllardaki görsel algı testleri araştırmacının sorumluluğundaki bir çalışma grubu tarafından hazırlanmıştır. Testler ortak özellikleri seçme, farklıyı ayırt etme, parçalardan bütün

oluşturma, diziyi tamamlama, sınıflama, şekiller arasındaki ilişkiyi seçme, görünmeyen alanı tahmin etme, kesitler, açılımlar, uzayda dönme gibi analiz ve sentez düzeyinde düşünme ve görsel algı becerilerini ölçmeye yönelik sorulardan oluşturulmuştur.

Test soruları mekansal algı, detay algılama, soyut kavrama ve zihinde döndürme ile yüzey oluşturma gibi testlerinden yararlanılarak ya da uyarlanarak oluşturulmuştur. Mekansal algı testi, üç boyutlu algılamayı ölçen bir testtir. Cisimlerin uzay içerisinde ve de birbirlerine göre ilişkilerinin algılanıp doğru bir şekilde değerlendirilmesini içerir. Görsel sanatlar eğitiminde görsel düşünme ve görsel algı anahtar kavramlar arasındadır. Görsel algı, görsel uyaranları tanıma, ayırt etme ve daha önceki deneyimlerle ilişkili olarak yorumlama yeteneği anlamına gelmektedir (Akdemir, 2006; Aral, 2010). Başka bir deyişle gördüğünü kavrama ve ona anlam yükleme yeteneğidir. Bireyin neyi nasıl göreceği ve algılayacağı, hangi görüntüleri algılayıp hangilerini algılayamayacağı, duyuşsal olarak algıladığı görüntülere ne tür anlamlar ve değerler yükleyeceği, büyük ölçüde onun bilgi birikimi ve yaşam deneyimiyle ilgilidir (İnceoğlu, 1993; Memiş ve Harmanda, 2012). Mercier ve arkadaşları (2001, akt. Metin ve Aral, 2012) görsel algıyı serebral kortekse gönderilen tüm görsel bilgilerin algılanması, organize edilmesi, özümsemesi ve işlenmesini içeren bir sürecin birleşimi olarak tanımlamaktadır. Görsel algılama, uzamsal ilişkiler ve yapısal becerileri kapsayan farklı türden becerileri içermektedir. Her ne kadar desen ve imgesel tasarım çalışmalarında görsel algı devrede olsa da yukarıda tartışılan nedenlerle tasarım süreçlerinde, öğrencilerin zihinsel becerileri ve duyuşsal yönelimleri ölçülememektedir. Literatürde görsel algının ölçülmesi konusunda farklı modeller bulunmaktadır. Örneğin Frostig, Lefever ve Whittlesey görsel algı ölçümünde el-göz koordinasyonu, şekil-zemin, şekil değişmezliği, mekanda konum ve uzamsal ilişkiler olmak üzere beş farklı boyutta ölçülebileceğini belirtmektedir. Benzer şekilde Hammill, Pearson ve Voress, (1993) el-göz koordinasyonu, mekanda konum, kopyalama, şekil-zemin, uzamsal ilişkiler, görsel tamamlama, görsel-motor hız ve şekil değişmezliğinden oluşan sekiz boyutta ölçülebileceğini ortaya koymaktadır. Ekstrom, French, Harmon ve Derman (1976) tarafından geliştirilen testler ise kart döndürme, küp karşılaştırma, kâğıt katlama ve yüzey oluşturma testleridir.

İlk iki test zihinde döndürme yeteneğini ölçerken son iki test uzamsal görselleştirme yeteneğini ölçmektedir (Delialioğlu, 1996)

Detay algılama testi, tamamen çizimlerden oluşan, sözcük içermeyen ve çizimlerdeki detayları hemen algılama ve aralarındaki benzerlik ve farklılıkları hızlı bir şekilde belirleme yeteneğini ölçen bir testtir. Soyut kavrama testi bireylerin kavrama yeteneğinin ölçülmesini amaçlar. Şekiller arasındaki soyut ilişkileri algılama yeteneğini içerir. Test bir seri birbirini izleyen şekil dizisini izlemesi gereken son doğru şekli bulmayı ölçer. Bu sorularda bireyler, şekillerin değişme ilkelerini bulur ve bu ilkelere göre tamamlayıcı şekli belirler. Soyut kavrama yeteneği aynı zamanda, sözel ve sayısal veri gerektirmeyen pratik bilişsel yeteneği ölçümlenmektedir (<http://www.dbe.com.tr/default.aspx?SectionID=343>).

Bu araştırmanın konusu olan görsel algı testlerin hazırlanmasında yurtiçi ve yurtdışı kaynaklar kullanılmıştır. Test uygulanmadan önce bir deneme testi hazırlanmıştır. Deneme testinde 10 tema belirlenmiş her temadan 14 er aday soru seçilmiş ya da uyarlanmıştır. Test soruları ikiye bölünerek 70 er soruluk iki paralel test haline getirilmiştir. Görsel sanatlar öğretmenliği programlarında öğrenime başlayan birinci sınıf öğrencilerinde denenmiştir. Testlerden biri 30 ar kişilik gruptan oluşan birinci öğretim, diğeri ikinci öğretim öğrencilerine uygulanmıştır. Test sorularına verilen yanıtların dökümü yapılmış, soruların ayıricılık gücü hesaplanmış, ayıricılık gücü .20nin altında olan sorular testten çıkarılmıştır. “Genellikle ayıricılığı .20 ile .30 arasında olan maddeler testte kullanılabilir niteliktedir. Ayıricılığı .30 ile .40 arasında olan maddeler iyi; ayıricılığı .40 tan daha yüksek olan maddeler ise çok iyi sayılabilir.” (Özçelik 1999, 125). Ayıricılık gücü yüksek olan 50 şer soru seçilip, ikinci yarıyılta gruplar değiştirilerek uygulanmış, yüksek düzeyde Pearson korellasyon katsayısı (.88) elde edilmesine karşın, gerçek bir sınav olmadığı düşüncesiyle uzman görüşü alınarak testlere son hali verilmiştir. Bu çalışmalar sonunda özel yetenek seçme sınavlarında bu tür görsel algı testlerinin kullanılmasına karar verilmiştir. Test hazırlama çalışmaları her yıl yinelenerek sürdürülmüş ve farklı sorulardan oluşan testler geliştirilmiştir.

Görüldüğü gibi testin hazırlanması, denenmesi, geçerlilik ve güvenilirliğinin saptanması oldukça zahmetli ve zaman alıcı ve uzmanlık gerektiren bir süreçtir. Öğrenci seçme gibi oldukça önemli bir nedenle

kullanılması nedeniyle bir kez kullanılabilir. Test uzmanları, ölçme ve değerlendirme uzmanları gibi alan dışından uzmanların her sınav öncesinde görev almalarının önündeki engeller, görsel algı test puanlarının sınav puanlarına ağırlığının gittikçe azaltılması nedeniyle yerleştirme sıralamasında etkisiz hale gelmesi gibi nedenlerle kullanılmaktan vazgeçilmiştir.

Görsel algı testlerinin öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitimi boyunca akademik başarıyla ilişkisinin belirlenmesi gerekir. Bu çalışmada bu ilişkiyi belirlenmeye odaklanılmış ve araştırmada görsel sanatlar öğretmenliği programında öğrenim gören öğrencilerin görsel algı testinden aldıkları puanlarla, akademik puanları arasında ilişki olup olmadığı saptanması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda dört araştırma sorusu belirlenmiştir.

1. Öğrencilerin görsel algı testinden aldıkları puanlarla birinci yıl sonundaki akademik ortalamaları arasında ilişki var mıdır?
2. Birinci sınıf sonunda akademik başarıları bakımından üst, orta ve alt grupların başarı puanlarıyla test puanları arasında ilişki var mıdır?
3. Alan ve alan dışından gelen öğrencilerin görsel algı testinden aldıkları puanlar arasında fark var mıdır?
4. Öğrencilerin görsel algı testinden aldıkları puanlarla mezuniyet puanları arasında ilişki var mıdır?

Yöntem

Bu araştırmaya konu olan görsel algı testleri Batı Karadeniz Bölgesinde bir üniversitenin görsel sanatlar öğretmenliği programları özel yetenek sınavlarında beş yıl süre ile kullanılmış ve sınav modeli imgesel tasarım ve görsel algı testinden eleme, figürden desen, görüşme ve portfolyo değerlendirmesi seçme aşaması yöntemleri olarak uygulanmıştır. Özel yetenek sınavları sonunda programa kayıt yaptıran 40 birinci öğretim, 40 ikinci öğretim öğrencisi çalışma grubu olarak alınmış, ancak programa kayıt yaptıran birinci öğretim öğrencilerinden üçü birinci yıl, biri ikinci yıl içinde değişik nedenlerle programdan ayrılmış, programa devam eden öğrencilerin test puanları ve birinci yıl sonundaki akademik başarı puanları kaydedilmiştir. Bu adayların tümünün mezuniyet aşamasına gelmesiyle, mezuniyet akademik başarı puanları öğrenci bilgi sisteminden alınmıştır. Araştırmada sınavı kazanan ve programa kayıt yaptıran öğrencilerin görsel algı test puanları yanında, birinci

sınıf akademik başarı puanları ve mezuniyet başarı puanları verileri kullanılmış, verilerin analizinde SPSS programından yararlanılmıştır; PearsonCorrelation, Post Hoc Analizi, Anova istatistikleri yapılmış, kimi zaman aritmetik ortalamalar üzerinden değerlendirmelere gidilmiştir.

Birinci sınıf sonunda öğrenciler akademik başarılarına göre üst, orta ve alt gruba ayrılmış, görsel algı testinden aldıkları puanlarla karşılaştırılmıştır. Testlerinin iş görüsü için deneklerin üst ve alt grup akademik başarı puanları ve test başarı puanlarının arasındaki ilişkiye ortalamalarla bakılmıştır.

Deneklerin tümünün okulu bitirmesinden sonra, birinci yıl sonundaki akademik başarı sıralamalarıyla, mezuniyet başarı sıralamaları karşılaştırılmıştır. İkinci öğretim öğrencileri arasında sanat alanından gelen öğrenci sayısının yüzde onun altında olması nedeniyle, alan ve alan dışı karşılaştırmalarında birinci öğretim öğrencilerine ait veriler kullanılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Testin Güvenirliğine İlişkin Bulgular

Araştırmada kullanılan testin güvenirliliğiyle ilgili olarak üst grup, alt grup korelasyonuna ve test puanları ortalamasına bakılmıştır.

Tablo 2. Üst grup ve Alt grup test puanları arasındaki ilişki

		Alt grup
Üst grup	PearsonCorrelation	,865(**)
	Sig. (1-tailed)	,000

P<0,01*

Tablo 2' de görüldüğü gibi yüzde yirmi yedilik üst grup öğrencileri ile alt grup öğrencilerinin görsel algı testinden almış oldukları başarı puanları arasında yüksek düzeyde (,87) pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Test puanları ortalamasına baktığımızda da güvenilir bir test olduğu görülmektedir. Test ortalaması ranjı 100 lük sistemde 50 puan dolaylarında ise geçerli ve güvenilir bir test olarak kabul edilir. Aşağıda adayların test puanları ortalaması verilmiştir.

Tablo 3. Test puanları ortalamaları

Birinci Öğretim Test puanları Ort.	İkinci Öğretim Test puanları Ort.	Tüm adayların Test puanları Ort.
51.83	51.87	51.85
N=36	N=40	N=76

Tablo 3'te görüldüğü gibi birinci öğretim öğrencilerinin test puanları ortalaması 51.83, ikinci öğretim öğrencilerinin ise 51.87 dir. Tüm öğrencilerin test puanları ortalaması ise 51, 85 tir. Dolayısıyla istatiksel olarak testin güvenilir olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin Görsel Algı Testinden Aldıkları Puanlarla Birinci Yıl Sonundaki Akademik Ortalamaları Arasındaki İlişkiye İlişkin Bulgular

Tablo 4. Birinci sınıf akademik ortalamaları ile test puanları arasındaki ilişki

		Test Puanı
Birinci sınıf akademik ort.	PearsonCorrelation	,622(**)
	Sig. (1-tailed)	,000
	N	76

p<0,05*

Tablo 4' e göre öğrencilerin birinci sınıf sonundaki akademik başarı puanları ile görsel algı testinden aldıkları puanlar arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Görsel algı testinden yüksek puan alan öğrencilerin, birinci sınıf sonundaki akademik başarı puanlarının da yüksek olduğunu, böylece testin öğrencilerin akademik başarıyla ilişkili olduğunu söylemek mümkündür.

Birinci Sınıf Akademik Başarıları Bakımından Üst, Orta ve Alt Grupların Başarı Puanlarıyla Test Puanları Arasındaki İlişkiye İlişkin Bulgular

Bir yıllık eğitim ve öğretimden sonra öğrencilerin elde ettikleri başarının göstergesi akademik ortalamalarıdır. Araştırmaya konu olan döneminin sınav ve değerlendirme yönetmeliğine göre; akademik ortalaması 1,49 ve altı puana sahip öğrenciler yetersiz sayılır, 1,50-1,99 arasında akademik ortalamaya sahip öğrenciler izleyen dönemde en fazla dönem kredisi kadar ders alabilirler, akademik ortalaması 2,00 ve üstünde başarıya sahip öğrenciler başarılı sayılır, izleyen dönemde dönem kredisi kadar ders aldıktan sonra dilerlerse iki ders daha alabilme hakkına sahiptir. Söz konusu yönetmelik temel alınarak araştırmaya alınan çalışma grubunun birinci yıl sonundaki akademik ortalamalarına göre üst, orta ve alt gruplar belirlenmiş ve grupların, akademik ortalamalarıyla, görsel algı testi puanları ortalamaları arasındaki farka bakılmıştır.

Tablo 5. Öğrencilerin birinci sınıf akademik başarı puanlarıyla test puanları arasındaki farklılık

Anova	Kareler		Kareler		F	P
	Toplamı	sd	Ortalaması			
Gruplar Arası	816,050	2	408,025	15,947	,000*	
Gruplar İçi	1867,792	73	25,586			
Toplam	2683,842	75				

p<0,05*

Tablo 5'e baktığımızda akademik ortalamalarla testten almış oldukları puanlar arasında $p=0,03<0,05$ 'e göre fark anlamlıdır. Test puanları arasındaki bu farkın akademik başarıdan mı kaynaklandığı sorusuna ise post hoc analiziyle bakılmıştır.

Tablo 6. Alt, orta ve üst grupların birinci sınıf akademik ortalamaları ile test puanları arasındaki ilişki

Birinci sınıf akademik ortalamaları	N	Subsetforalpha = .05 Test Puanları Ortalamaları
Üst Grup	34	60,30
Orta grup	26	48,83
Alt grup	16	46,54

Post Hoc analiziyle scheffe tablosuna baktığımızda akademik ortalamaları 2.00 ve üzerinde olan üst grubu oluşturan öğrencilerin görsel algı test puanlarının 60,30 ile en yüksek ortalamayı oluşturduğu, akademik ortalamaları 1.50 ile 1.99 arasında olan orta grubun test puanlarının 48.83 ortalama puanla orta düzeyde başarılı olduğu, akademik ortalamaları 1.49 ve altı olan öğrencilerin test puanlarının 46.54 le alt grubu oluşturduğu görülmektedir. Tabloda görüldüğü gibi öğrencilerin görsel algı testinden elde ettikleri başarı, onların görsel sanatlar öğretmenliği programlarındaki başarısının göstergesi olabilmektedir. Bu durum aynı zamanda görsel algı testlerinin iş görüşünün göstergesi olarak yorumlanabilir.

Alan ve Alan Dışından Gelen Öğrencilerin Görsel Algı Testinden Aldıkları Puanlar Arasındaki Farklara İlişkin Bulgular

Başarılı ve başarısız grupların hangi ortaöğretim kurumlarından geldiği önem taşımaktadır. Görsel sanatlar öğretmenliği programlarında öğrenim

gören öğrencilerin, programlarında resim ya da görsel sanatlar dersi olmayan liseler dâhil çok çeşitli ortaöğretim kurumlarından mezun oldukları bilinmektedir, ancak öğrenciler alan ve alan dışı olmak üzere iki grupta değerlendirilir. Alandan ve alan dışından gelen öğrencilerin görsel algı testi ve akademik ortalama puanlarının ortalamalarına ilişkin analizler aşağıda verilmiştir. İkinci öğretimde alandan gelen öğrenci sayısı grup sayısının yüzde onunun altında olduğundan ve birinci öğretimle ikinci öğretim akademik başarı puanları arasında ikinci öğretimin lehine fark bulunduğundan söz konusu istatistik ikinci öğretimi kapsamamaktadır.

Tablo 7. Birinci sınıf birinci öğretim öğrencilerinin görsel algı testi ve akademik puanları ortalamaları

Okul Türü	N	Subsetforalpha = 05, Test Ort.	Akademik Ortalama
	1	1	
Alan	16	49,00	1,58
Alan Dışı	20	54,90	2,33
Sig.		,125	

Tablo 7' de görüldüğü gibi alandan gelen öğrencilerin görsel algı testi ortalamaları (49,00) alan dışından gelen öğrencilerin puanlarından (54,90) daha düşüktür. Bu fark birinci sınıf sonundaki akademik ortalama puanlarında da görülmektedir. Alandan gelen öğrencilerin akademik puanları ortalaması (1,58), alan dışından gelen öğrencilerin akademik puanları ortalamasından (2,33) daha düşüktür.

Özetle alandan gelen öğrencilerin hem test puanlarının hem de birinci yıl sonundaki akademik puanlarının, alan dışından gelen öğrencilere göre daha düşük olduğu görülmektedir. Özel yetenek sınavlarında yerleştirme puanının hesaplanmasında alandan gelen öğrencilerin Ağırlıklı Ortaöğretim Başarı Puanlarının (AOBP) katkısı oldukça önemli bir ağırlığa sahiptir. Yetenek sınavları sonunda yapılan sıralamada AOBP alandan gelenleri üst sıralara çekmektedir. Yükseköğretime geçiş sınav kılavuzunda “Liseler, meslek liseleri, öğretmen liseleri ve güzel sanatlar liselerinin el sanatları, grafik, müzik, sanat (müzik), nakış, resim, sanat (resim), seramik alan, kol, bölümleri” “alan” olarak kabul edilmektedir. Tablo 8 de görülen alandan gelen 16 öğrencinin sekizi güzel sanatlar liselerinden, diğer sekizi meslek liselerinin değişik bölümlerinden mezun olmuşlardır.

Tablo 8. Alandan gelen öğrencilerin görsel algı testi ve akademik puanları ortalamalarının karşılaştırması

Okul Türü	N	Akademik Ort.	Test Puanları Ort.
Meslek Lisesi	8	1,33	44,25
Güzel Sanatlar Lisesi	8	1,85	53,75

Tablo 8'de görüldüğü gibi meslek liselerinin değişik alan/kol/bölümlerinden mezun olan öğrencilerin akademik başarı puan ortalamaları akademik yetersizlik düzeyindedir. (1,33) Aynı şekilde görsel algı testi puan ortalamaları da oldukça düşüktür. (44,25) Meslek liselerinden gelen öğrencilerin, alandan gelen öğrencilerin hem test puanlarının hem de akademik puanlarının ortalamalarının düşük olmasında neden olduğu görülmektedir.

Güzel sanatlar liselerinden mezun olan öğrencilerin gerek akademik başarı puanları, gerekse test puanları alan dışından gelen öğrencilerin puanlarına yaklaşmaktadır. Beklentiler, alandan gelen öğrencilerin başarı düzeylerinin yüksek olması yönündedir. Güzel sanatlar liselerinden mezun olan öğrencilerin başarı düzeylerinin yüksek olmaması, görsel sanatlar öğretmenliği birinci sınıf programında uygulama derslerinin (temel tasarım, desen, perspektif) kredilerinin, kuramsal derslerden oluşan genel kültür ve meslek bilgisi derslerinin kredilerinden daha az olmasından kaynaklandığı düşüncesini doğrulamaktadır. Diğer taraftan söz konusu uygulamalı derslerin içerikleriyle güzel sanatlar liselerinin ders içerikleri arasındaki benzerliklerin onların akademik başarısını olumsuz etkileyen değişkenlerden biri olduğu çıkarımına kaynaklık etmektedir. Konu ile ilgili araştırmalarda sıklıkla karşılaştığımız sanat alanından gelen öğrencilerin “uygulama derslerinde lisede yaptıkları çalışmaları yineledikleri, yükseköğretimde beklentilerini bulamadıklarını belirtmeleri” öğrenmeye direnç göstermelerine, bu da akademik başarılarını olumsuz yönde etkilediği şeklinde yorumlar arasındadır. Örneğin Yıldır'a (2004, 207) göre güzel sanatlar liselerinden gelen öğrencilerin “dersleri hafife alma, önceki bildikleriyle karşılaştırmalar yapma, derslere kendilerince detaylı anlamlar ve görevler yükleme, uyum sorunu yaşama” gibi nedenler başarılarını olumsuz yönde etkilemektedir.

Öğrencilerin Görsel Algı Testinden Aldıkları Puanlarla Mezuniyet Puanları Arasındaki İlişkiye İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamına alınan ara sınıflardaki akademik başarıları da incelenmiş, ancak birinci sınıftaki akademik başarılarına göre oluşturulan gruplamada anlamlı bir değişikliğin olmadığı görülmüş, dördüncü yılın sonunda mezun olamayan bazı öğrencilerin derslerini tamamlayamadığı, bazı öğrencilerin dersleri tamamladığı halde mezuniyet için gerekli akademik ortalamaya ulaşamadığı belirlenmiştir. Araştırmanın tamamlanması için tüm öğrencilerin mezun olmaları beklenmiştir. Mezuniyet için akademik başarı puanının 2.00 ve üstünde olması gerekir, bu nedenle mezuniyet akademik ortalamalarda 2.00'in altında puan bulunmamasına karşın görsel algı test puanlarıyla mezuniyet başarı puanları arasında korelasyon bulunmuştur (Tablo 9).

Tablo 9. Mezuniyet başarı puanları ile görsel algı test puanları arasındaki ilişki

Mezuniyet Akademik Ort. Puanları	PearsonCorrelation Sig. (1-tailed) N	Test Puanı ,530 (**) ,001* 76

p<0,05*

Tablo 9'a göre öğrencilerin mezuniyet puanları ile görsel algı testinden aldıkları puanlar arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu, görsel algı testinden alınan puanla okulu bitirme akademik başarısıyla ilişkisi olduğu görülmektedir. Başka bir deyişle öğrencilerin görsel algı test başarıları mezuniyet başarılarında da belirleyici olmaktadır. Öğrencilerin mezun olabilmeleri için akademik ortalamaya ulaşmaları gerektiğinden dersleri tekrar alma ve puanlarını yükseltmeleri, görsel algı test puanları ile mezuniyet puanları arasındaki ilişkiyi etkileme potansiyeli içerdiği düşüncesine götürmektedir. Buna karşın öğrencilerin birinci sınıf akademik başarı puanları ile dördüncü sınıf akademik başarı puanları arasındaki ilişkiye bakılmıştır.

Tablo 10. Mezuniyet başarı puanları ile birinci sınıf akademik ortalamaları arasındaki ilişki

		Birinci Sınıf Akademik Ort. Puanları
Mezuniyet Akademik Ort. Puanları	PearsonCorrelation	,838(**)
	Sig. (1-tailed)	,000*
	N	76

p<0,05*

Tablo 10' da görüldüğü gibi öğrencilerin birinci sınıf başarı akademik puanları ile mezuniyet başarı puanları arasında yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Dolayısıyla öğrencilerin birinci sınıftaki akademik başarıları mezuniyet başarısını etkilemektedir. Yukarıdaki bulgular bütün olarak değerlendirildiğinde; (i) öğrencilerin görsel algı test puanları ile birinci sınıf akademik başarı puanları (ii) aynı zamanda mezuniyet akademik başarı puanları ve (iii) birinci sınıf başarı puanları ile mezuniyet başarı puanları arasında korelasyon olduğu bulgularına ulaşılmıştır. Bu bulgular görsel algı testlerinin, öğrencilerin akademik başarılarını yordayan değişkenlerden biri olduğunu göstermektedir.

Özel yetenek sınavları sonunda görsel sanatlar öğretmen eğitimi programlarına yerleştirilen öğrencilerin programa yerleşmelerinde AOBP ve yükseköğretime geçiş puanları da önemli bir ağırlığa sahiptir. Bu değişkenler özel yetenek sınavları sonunda yapılan başarı sıralamasında önemli değişikliğe neden olmaktadır. Dolayısıyla bu iki değişkenin bir bütün olarak öğrencilerin akademik başarılarındaki etkisinin ayrıntılı bir şekilde araştırılması gerekir. Bu araştırmalara kaynaklık edebilecek istatistiklerden biri öğrencilerin programa yerleştirme sırası ile akademik başarısı arasındaki ilişkidir. Aşağıda öğrencilerin sınavı kazanma sırası ile birinci sınıf ve mezuniyet başarı puanları arasındaki ilişki verilmiştir.

Tablo 11. Sınavı kazanma sırası ile birinci sınıf başarı puanı sıralaması arasındaki ilişki

		Birinci sınıf başarı puanları sırası
Sınavı kazanma sırası	PearsonCorrelation	-,481
	Sig. (1-tailed)	,048*
	N	76

p<0,05*

Tablo 11' de görüldüğü gibi öğrencilerinin yetenek sınavları sonunda AOBP ve yükseköğretime geçiş sınavlarının katkılarında sonra programa giriş sırasıyla birinci sınıf akademik başarı sırası arasında düşük düzeyde ve

negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Bunun anlamı programı üst sıralarda kazanan öğrenciler, birinci yılın sonunda elde ettikleri başarı bakımından alt sıralara düşmektedir.

Tablo 12. Sınavı kazanma sırası ile mezuniyet puanı sıralaması arasındaki ilişki

Sınavı kazanma sırası	PearsonCorrelation	Mezuniyet başarı puanları sırası
		-,395
	Sig. (1-tailed)	,091*
	N	76

P>0,05*

Tablo 12'ye göre öğrencilerinin yetenek sınavları sonunda bölüme giriş sırasıyla mezuniyet puanları sırası arasındaki istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bunun öğrencinin programdan mezun olabilmesi için dersleri ve sınavları yineleyerek yeterli akademik ortalamaya ulaşmasından kaynaklandığı düşünülebilir. Öğrencilerinin yetenek sınavları sonunda programa giriş sırasıyla mezuniyet puanları sırası arasındaki istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmamasına karşın korelasyonun yönü negatiftir. Öğrencilerin özel yetenek sınavı sonunda sınavı kazanma sırası ile gerek birinci sınıftaki başarı sıralaması, gerekse mezuniyetteki başarı sıralaması arasında pozitif yönde bir ilişki olmadığı gibi, ilişkinin yönünün negatife gitmesi sınavı üst sıralarda kazanan öğrencilerin öğrenim sürecindeki başarı sıralamasında alt sıralara, alt sıralardaki öğrencilerin de üst sıralara yönelmesi anlamına gelmektedir. Çakan-Kaplan'ın (2007) daha geniş bir örneklem grubuyla yaptığı çalışma bu görüşü desteklemekte; yükseköğretime geçiş ve özel yetenek giriş sınavı puanları ile birinci sınıf not ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı belirtilmektedir. Dolayısıyla özel yetenek sınavları sonunda AOBP ve yükseköğretime geçiş puanlarının katkısıyla yapılan başarı sıralaması, adayın öğretmen eğitimi programındaki başarısının göstergesi olamamaktadır. Bu bulgu özel yetenek seçme sınavlarının öğrencilerin akademik başarısını yordayan bir niteliğe dönüştürülmesinin gereğine dikkat çekmektedir.

Sonuçlar

1.Görsel sanatlar öğretmenliği özel yetenek sınavları için tasarlanan görsel algı testlerinin öğrencilerin akademik başarısıyla ilişkisinin araştırıldığı bu araştırmada öğrencilerin görsel algı test puanlarıyla, birinci sınıf akademik

başarıları arasında bir ilişki bulunmuştur. Tasarlanan görsel algı testinin öğrencinin görsel algısının yanında akademik başarısını da test ettiği söylenebilir. Ayrıca birinci sınıf sonunda öğrencilerin başarı dilimleriyle, test başarı dilimleri arasında bir ilişkinin bulunması bu görüşü desteklemektedir.

2. Birinci sınıf sonunda sanat alanından gelen öğrencilerin akademik başarı puanlarının alan dışından gelen öğrencilerden daha düşük olduğu; bunun meslek liselerinin değişik bölümlerinden gelen öğrencilerin alan mezunu olarak kabul edilmesinden kaynaklandığı sonucuna varılmıştır.

3. Öğrencilerin programa giriş puan sırasıyla, mezuniyet puan sırası arasında anlamlı bir ilişki olmamasına karşın; görsel algı test puanlarıyla mezuniyet akademik başarı puanları arasında ilişki bulunmuştur. Başka bir deyişle görsel sanatlar öğretmenliği programında öğrenim gören öğrencilerin, görsel algı test puanları ile birinci sınıf akademik başarı düzeyleriyle, dördüncü sınıf başarıları düzeyleri arasında paralellik olduğu sonucuna varılmıştır.

4. Görsel sanatlar öğretmenliği programına öğrenci seçimi için düzenlenen görsel algı testinin öğrencinin akademik başarısını yordadığı sonucuna ulaşılmıştır.

5. Ortaöğretim başarı puanı ve üniversite seçme puanlarının katkısının özel yetenek seçme sınavları sonunda yapılan sıralamada önemli değişiklik yarattığı; ancak söz konusu puan türlerinin katkısıyla ortaya çıkan yerleştirme puanları ile akademik başarı sıralamaları arasında bir ilişki olmadığı sonucu elde edilmiştir.

Öneriler

1. Bu araştırma görsel sanatlar öğretmenliği programları için hazırlanan görsel algı testleri ile öğrencilerin akademik başarıları arasında ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Görsel sanatlar öğretmenliği özel yetenek seçme sınavıyla ilgili modeller, öğrencinin yükseköğretimdeki başarısının belirleyicisi olmalıdır. Adayların sanat alanındaki yeteneklerini saptayıcı sınav yöntemlerinden vazgeçilemez, ancak onların üst düzey düşünme becerilerini de ölçen sınav yöntemleri özel yetenek sınavlarında kullanılması gereken yöntemler olarak dikkate alınmalıdır. Bu bağlamda görsel algı testleri bu açığı kapatıcı bir işlev görebilir. Test geliştirme uzmanları, alan uzmanları, istatistik ve algı psikolojisi uzmanından oluşan bir çalışma grubuyla geliştirilen ve

uygulanan görsel algı testleri nitelikli öğrenci seçimine katkı sağlayabilir.

2.Görsel sanatlar öğretmenliği özel yetenek sınavlarında kullanılan ölçütler özel hazırlık kurslarının etkisinden çıkarılmalı, adayların ortaöğretim kurumlarındaki kazanımları dikkate alınarak belirlenmelidir. Desen ve imgesel tasarım vb. gibi yöntemler düşünülüyorsa; sınav performansları birlikte değerlendirilmeli, ölçütler arasında adayın gelişmeye açıklığı dikkate alınmalı ve üst düzey görsel düşünme becerilerini ölçen sınav modelleriyle ölçütler çeşitlendirilmelidir.

3. Bu araştırmada alan dışından gelen öğrencilerin, görsel algı test ve akademik başarı puanlarının alandan gelen öğrencilerin puanlarından daha yüksek olduğu ve alandan gelen öğrencilerin her iki puan türündeki başarısının düşük olmasında meslek lisesi alan çıkışlıların etkilediği bulgusu; yerleştirme puanlarının hesaplanmasında meslek liselerinin giyim, moda, tekstil, fotoğraf, el sanatları gibi kol/dal/alanlarından mezun olan öğrencilerin, alan dışından gelen öğrencilere uygulanan katsayı uygulanması gerektiği çıkarımına kaynaklık etmektedir.

4.Özel yetenek sınavları sonunda adayların programa yerleştirilmesinde yükseköğretime geçiş sınav puanları ile ortaöğretim başarı puanlarının katkısı adayların başarı sıralamasında önemli değişiklik yaratmaktadır. Ancak bu sıralama ile öğrencinin akademik başarısı arasında pozitif bir ilişki bulunamamıştır. Bu nedenle gelecekte yükseköğretime geçiş sınav puanları ve ortaöğretim başarı puanlarının akademik başarı ile ilişkisi daha büyük örnekleme birlikte ve ayrı ayrı araştırılmalıdır.

5. Desen ve imgesel aşamaları yanında görsel sanatlar öğretmeninden beklenen kişilik özellikleri, inanç, ilgi, tutum gibi duyuşsal özellikleri de dikkate alınmalıdır. Özel yetenek sınavlarının desen ve imgesel tasarım gibi iki aşamaya çekilmesinin olası nedenleri arasında kişilik ve duyuşsal özelliklerin ölçülemeyeceği algısı olabilir. Oysa duyuşsal özelliklerin ölçülmesinde (i) ilgi ve tutum ölçekleri, (ii) öğrencilerin kendi duyuş, ilgi ve tutumlarını sözlü ya da yazılı olarak rapor etmesi (Bkz. Tekin 1996, 210), kişilik testleri ve psikolojik testler özel yetenek sınavlarında kullanılacak ölçme tekniklerindedir. Önemli olan programa alınacak öğrencilerin niteliklerinin tanımlanmasıdır (Yılmaz, 2015, 570). Söz konusu tanımlamalar görsel sanatlar alanında özel yetenek sınav modellerinin geliştirilmesine kaynaklık edebilir.

Kaynakça

- Akdemir, B. (2006). *6-12 Yaş arası zihinsel engelli çocukların görsel algı becerilerinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Aral, N. (2010). Okul öncesi eğitimde görsel algılama, *Geçmişten geleceğe okul öncesi eğitim*, (Ed.: A. Orakçı ve N.R. Gürsoy), MEB Yayınları, ISBN: 978-975-11-3472-1, 202-215.
- Çakan, M. & Kaplan, S. (2007). Resim-iş öğretmenliği giriş yetenek sınavı; yordama geçerliliği ve sınavın çeşitli değişkenlere göre incelenmesi" bildiri özeti, *XVI. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*.
- Delialioğlu, Ö. (1996). *Contribution of students' logical thinking ability, mathematical skills and spatialability on achievement in secondary school physics*. Unpublished master dissertation, Ankara: Middle East Technical University.
- Hammill, D.D., Pearson, N. A. & Voress, J. K. (1993). *Developmental Test of Visual Perception*, 2nd Ed.: Examiner's Manual. Texas: Pro-Ed. Pub.
<http://www.dbe.com.tr/default.aspx?SectionID=343>.
- İnceoğlu, M. (1993). *Tutum Algı İletişim*. Ankara: Verso Yayınları.
- Jung, C. G. (1971). Personality types. *The portable Jung*, 178-272.
- Kağan Keskin, H & Yapıcı, Ş. (2008). Başarılı ve başarısız öğrencilerin kişilik özellikleri ile ilgili öğretmen ve veli görüşleri, *Kuramsal Eğitimbilim*, 1 (1), 20-32.
- Kırıçoğlu, O. (1995). Görsel sanatlar eğitiminde yetenek sınavı değerlendirmeleri ile ilgili bir çalışma, *Eğitsel Etken Olarak Güzel Sanatlar Sanat Eğitiminin Geleceği*. (Redaktör İnci San) Türk-Alman Kültür İşleri Kurulu Yayın Dizisi 8. Ankara: A Mert Matbaası.
- Memiş, A. & Harmanda, Y. (2012). İlköğretim okulu birinci sınıf öğrencilerinin görsel algı düzeyleri, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 161, 27-46.
- Metin, Ş., & Aral, N. (2012). Motor beceriden bağımsız görsel algı testi-3: Geçerlik güvenilirlik çalışması. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2), 57-72.
- Özçelik, D.A. (1999). *Ölçme ve Değerlendirme*, Ankara: ÖSYM Yayınları,
- Öztürk, M. (2007). Özel yetenek öğrenci seçme sınavları desenlerinde hazırlık kurslarının olumsuz etkileri sorunu, 3. *Ulusal Sanat Eğitimi Sempozyumu, Sanat Eğitimi ve Şiddet*, Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- San, İ. (1977). *Sanatsal Yaratma ve Çocukta Yaratıcılık*. Ankara: Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Tekin, H. (1996). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. (9. Baskı). Ankara: Yargı Yayınları.
- Yanbasi, G. (1996). *Kişilik Kuramları*, Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Yayınları, No: 53. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Yıldır, E. (2004). Güzel sanatlar lisesi mezunlarının resim-iş öğretmenliği programlarına uyum sorunları ve bazı çözüm önerileri. *Resim-iş eğitiminde yeni yaklaşımlar, 2. Sanat Eğitimi Sempozyumu*, Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Yılmaz, S. (2015). *Görsel sanatlar öğretmenlerinin niteliklerine ilişkin beklentiler ve ilgili öğretmen eğitimi programlarıyla ilişkisi*, Yayınlanmamış doktora tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.